

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopiše do odpovedi. — Udje „Kakš. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnine, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do srede zjutraj. — Ne zaprte reklamacije so poštnine proste.

Sem že poravnal naročnino?

Cenjenim naročnikom.

Današnji številki priložimo položnice, da olajšamo pošiljanje naročnine. Prosimo, da to položnico rabite samo za naročnino „Slov. Gospodarja“, ne za kako drugo plačilo. Ob enem prosimo, da naročnino takoj že pred Božičem pošljete, da se nam ob novem letu delo preveč ne nakopiči. Dosedanji naročniki naj zapišejo na srednjem oddelku položnice zgoraj ob robu: „Star“ in če mogoče številko naslovnega ovitka, novi naročniki pa naj zapišejo besedo „Nov“, da se pošiljanje ne zakasne.

Upravništvo „Slov. Gosp.“

Ljudsko zavarovanje.

Med vsemi stanovi našega ljudstva se je prijavilo veliko zanimanje za takozvano ljudsko zavarovanje in različna vprašanja se stavijo na nas, na koja želijo somišljeniki razjasnil. Zavarovanje, kakor je določeno v vladnem predlogu, se lahko deli v četiri dele in sicer: 1. zavarovanje za bolezen; 2. za nezgode; 3. za onemoglost; 4. za starost. Naši somišljeniki nas vprašujejo, ali se mora vsak človek za vse 4 vrste posebej zavarovati in tudi posebej plačevati. Evo nekoliko odgovorov z ozirom na štajerske razmere!

1. Bolniško zavarovanje. Zavarovati se morajo in posebno bolniško zavarovalnino plačevati: vsi mezdni delavci, kmetijski delavci (posli možki in ženski), gozdarski delavci, dninarji, viničarji, delavci na domu. Kmetije in obrtniki niso zavezani se zavarovati, pač pa se lahko prostovoljno zavarujejo pri kaki bolniški blagajni, ako jih sprejme.

2. Zavarovanje za nezgode. Zavarovani bodo morali biti samo delavci, ki delajo pri strojih, katere goni kaka motorna sila, in pa gozdni de-

lavci, ki delajo za lesotržce. Zavarovanje se mora posebej plačevati in se bo v slučaju dobivala tudi posebna podpora. Prispevke bodo plačevali samo delodajalci, delavci ničesar.

3. Zavarovanje za onemoglost. Onemogel (invaliden) bo veljal tisti, ki vsled starosti, bolezni ali drugih hrib stalno ni zmožen, da bi zaslužil tretjino tega, kar bi sicer zaslužil, ako bi bil telesno in duševno zdrav. Zavarovati se bodo morali vsi nesamostojni delavci, možki in ženske, ki imajo mesečno ali letno plačo in kojih prejemi presegajo mesečno 200 K ali na leto 2400 K. Plačevati ne bo treba za to vrsto zavarovanja posebej, ampak samo z eno vrsto prispevkov, ki veljajo za onemoglost in bolezen ob enem.

Zavarovalnino za onemoglost bodo dobivali samo nesamostojni. Samostojni, kakor so posestniki, obrtniki ali imetniki drugačnega pridobitnega podjetja (n. pr. gozdarskega obrata) ne bodo dobivali po vladnem zakonskem predlogu nobene zavarovalnine za onemoglost, dokler so samostojni. Samostojni dobijo le preskrbnino za starost s 65 letom. Če pa samostojen, n. pr. kmet, odda svojo samostojnost, n. pr. kmetijo svojemu sinu, hčeri, potem stopi v vrsto nesamostojnih in ima pravico do zavarovalnine za onemoglost, če je plačeval kot nesamostojen le 26 tednov zavarovalnino in vsega skupaj vsaj 200 tednov.

4. Zavarovanje za starost. To zavarovanje je istovetno z zavarovanjem za onemoglost, torej ni nobenih novih plačil, toda dobiva se še le s 65. letom. Zavezani so torej se zavarovati vsi nesamostojni in vsi samostojni, kojih letni dohodek ne presega 2400 K in vrhutega še pri samostojnih isti, ki redno nimajo v delu več nego po dva posla ali pomočnika, ki ne spadata k rodbini.

Samostojni bodo morali plačevati prispevke k zavarovanju sami. Nesamostojni pa le takrat sami, ako ne stojijo do samostojnih v razmerju služabnika, delavca, (vsled delavske pogodbe stalnega) vajenca ali pa učenca. Zavarovalna dolžnost se začne s 16. letom.

S tem smo odgovorili na nekatera vprašanja, ki so se nam stavila. Kdor želi pojasnila, naj se obrne na nas ali pa na Kmečko zvezo. Ob primerem času bomo potem zopet napisali pojasnila. Sedaj še predlog ni postava, in za to si ga treba vsestransko ogledati, predlagati poboljšave in olajšave, dokler še ni prepozno.

Branimo mejo!

Naši bratje, ki neposredno mejijo na močnejše druge narode, živijo v vedni nevarnosti, da jim nasprotnik v šolah potujči deco in jih spodrine po nakupovanju s posestva. Na Stajerskem mejimo Slovenci na Nemce, in šulverein in sūdmarka delata zadnja leta z izredno žilavostjo v označeni smeri. Nakupujejo slovenska posestva, naseljujejo na njih nemške protestantske kmete iz Prusije in uporabljajo vsako priliko za ponemčevanje šol.

Za odprano delo bi morali imeti Slovenci dvojno društvo: eno šolsko društvo, ki bi skrbelo za šolo in ljudsko prosveto ob meji, in drugo, ki bi se bavilo z nakupovanjem obmejnih posestev, oziroma s podporo obmejnih slovenskih posestnikov. Zadnje delo je opravljala „Naša straža“, ki pa je zaspala; vendar pa prihaja sedaj vesela vest iz Ljubljane, da se bo še to leto zopet oživela in začela delati. Pozdravljena!

Za šolo in prosveto je namenjena družba sv. Cirila in Metoda. Toda prosvetnega dela v podrobnem ta družba ob meji sploh nikdar ni vršila. Kar se tiče skrbi za obmejne šole, se je storilo po razmerju majhnih sredstev, kolikor se je dalo; a v zadnjem času je zavladovalo v tej družbi strankarstvo in s tem je bil odpahnjn od delovanja za družbo vsakdo, ki se ne klanja liberalnim načelom in onim, ki hočejo v njej sami in brez kontrole naše stranke absolutno gospodariti.

Mislili smo, da se bo spremenilo to stanje, a zaman! Toda ker je nevarnost velika za mejo, nismo smeli odlagati. Najmanj se je slovenska javnost dosedaj brigala za podrobno prosvetno delo ob meji in vsled tega si je postavila Stajerska Slovenska krščansko-socialna zveza v soglasju z drugimi zvezami in osobito s Slovensko dijaško zvezo nalogo, obdelovati to še dosedaj popolnoma zanemarjano delo. Začetek je storjen in sedaj je nujnost, da se delo krepko in smotreno obdeluje.

Slovenci! Spominjajte se torej ob vsaki priliki obmejnega zaklada Slovenske krščansko-socialne zveze v Mariboru, da bo započeto delo hitro napredovalo in se raztegnilo na celo mejo. Izobraževalna društva naj prirejajo letošnje zimo predstave, kojih čisti dohodek bo namenjen obmejnemu zakladu. Branimo mejo!

PODLISTEK.

Kratka zgodovina 47. pešpolka.

Fr. Urlep.

(Dalje.)

V prej navedenih bitkah, posebno pa pri Kurnoi, se je 47. polk tako odlikoval, da je tačasni korni poveljnik baron de Aspre izjavil proti polkovnemu poveljniku, da je bila zmaga povsod največ odvisna od hrabrih vojščakov 47. polka, mimo katerih je nato v dekaz visokega spoštovanja in priznanja jezdil s klubom v roki.

Korni poveljnik baron de Aspre, ki je po predlogu grofa Radeckya kot izborni vojskovodja bil odlikovan z dvema zlatimi kolajnami, je dotične v priznanje hrabrega moštva lastnoročno pripel na prsi dvema podčastnikoma 47. polka. To opravičeno priznanje nam priča tudi to, da je bilo za posebno hrabro čine v teh bitkah odlikovanih 11 mož z zlatimi, 18 z velikimi srebrnimi in 50 z majhnimi srebrnimi kolajnami, več jih je bilo tudi od višjega poveljstva javno pohvaljenih.

Leta 1848 bil je ustanovljen 4. in leta 1849 pa 3. bataljon.

V spomladi leta 1849 bil je 1., 2., 3. in domobranski bataljon tega polka deloma v Milanu, deloma pa ob mejni reki Tičino, razpostavljen kot spretna straža proti Piemontezom, 4. bataljon bil je na Ogrskem, 5. pa se je še le ustanavljal v Mariboru.

Dne 12. sušca leta 1849 napovedal je pijemontski in sardinski kralj Karol Albert nadaljevanje vojne, in po preteku osmih dni, to je 20. sušca, ka-

kor je bilo sklenjeno v prejšnji pogodbi, se je smela zopet nadaljevati bitka.

Okrog 12. ure 23. sušca prekoračile so prve avstrijske čete v okraju Pavija reko Tičino. Na čelu bil jim je poveljnik 2. kora lerm. baron de Aspre, temu bil je dodeljen tudi prvi, drugi in domobranski bataljon 47. polka pod poveljstvom polkovnika barona Bianchi; 3. bataljon bil pa je še vedno razpostavljen ob reki kot straža.

Dne 21. sušca bile so pri Mortari tje došle sovražne čete popolnoma uničene; dne 22. sušca pa se je polk z drugimi četami bližal krvavi bitki pri mestu Novari.

O sovražniku bilo je proglašeno, da so se glavne čete umaknile proti zahodu Novare in da je bila v mestu razpostavljena samo ena sovražna divizija. Z ozirom na te podatke je 23. sušca zapovedal maršal grof Radecky, da se mora razpostaviti proti Novari same drugi kor, druge čete pa so imele povelje, za sledovati sovražne sile, ki so se pomikale v ozadja zahodno od Novare. Poročila, da je sovražnik tako razpostavljen, niso bila resnična, kajti vse sovražne čete bile so še v Novari; nato je pričel proti tem sam drugi kor krvavo bitko in se kljub tako ogromnemu sovražniku hrabro boril do poznega večera, ko je došla pomoč in je bil sovražnik popolnoma premagan.

47. polk bil je v tej bitki na levem krilu, ki ga je hotel ugrabiti sovražnik z močno silo. Ko se je pričel sovražnik bližati neki manjši naselbini, ki pa je služila v veliko zaščito levemu krilu 47. polka, so se pričele čete umikati tako ogromnemu sovražniku. Ko to opazi polkovnik baron Bianchi, zbere takoj zadnjo rezervo 47. polka in prične z lastno pogumnostjo in neustrašenostjo navduševati umikajoče se oddelke, pri katerih je bila tudi zastava. S tako navdušenimi

četami vdrl je nato z zastavo na čelu z nepopisno hrabrostjo in hladnokrvnostjo proti sovražniku z navdušenimi klici: „V boj za cesarja!“ Sovražnik pričel se je umikati; kmalu nato dospela je tudi pomoč drugemu koru, ki se je tako vstrajno bojeval proti trikrat ogromnejšemu sovražniku.

Presvitli cesar je nato odredil, da se naj ta spomina vreden in zmagonosen dan 23. sušca pri 47. polku vsako leto in za vse čase slovesno praznuje.

V Gorici, — kjer je ta polk že trinajsto leto, izvzemši tretji bataljon v Mariboru in 13. in 15. stotnijo, ki ste od spomladi tega leta v neposredni bližini laške meje v vasi Kormin, — se proslavlja ta praznik na sledeč način:

Na predvečer priredi vojaška godba mirozov, zjutraj pa budnico. Ob 9. uri je v cerkvi sv. Ignacija slovesna sv. maša, katere se udeležijo vsi služba prosti častniki in moštvo tega polka. Deputacije k sv. maši odpošljejo tudi drugi častniški zbori od tam nastanjenih čet.

Po maši zbere se moštvo vsake stotnije v za prejšnji dan v to svrhu pripravljeni, od moštva z zelenjem lepo okrašeni sobi, kjer jim kak častnik, navadno stotnik dotične stotnije razloži v primerem govoru pomen proslavljanja 23. sušca.

Nato sledi pa menaža, ki je na ta dan seveda pobiljšana, s tem da sledi še kaka pečenka, ali pa kakor bodo gotovo še vsakomur v spominu, ki je tičal kedaj v vojaški suknji, takozvani rižovi krapi, ali pa kakor jih nemški Stajerci kličejo „reiskropfen.“

Povem vam še naj, kako sem se o tem pobiljšku izrazil nekoč proti nekemu nadporočniku, ki nas je na nek praznik povprašal o zadovoljnosti z menažo. Malo težko je odgovoriti na tak dan, ker je še vsak nekako prisiljeno zadovoljen; hvaliti pa tudi ni